ECLI:LV:AT:2024:0424.A420154820.18.L
Lieta Nr. A420154820, SKA-439/2024
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2024.gada 24.aprīlī

[1] Senātā saņemta pieteicēja /pers. A/ (*/pers. A/*) kasācijas sūdzība par Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 20.decembra spriedumu daļā, ar kuru noraidīts /pers. A/ pieteikums par labvēlīga administratīva akta izdošanu par atlīdzības izmaksu no Ārstniecības riska fonda par viņa veselībai nodarīto kaitējumu, kas radies saistībā ar saņemtajiem veselības aprūpes pakalpojumiem SIA „/Nosaukums A/" un SIA „/Nosaukums B/" no 2016.gada 1.augusta līdz 2017.gada 2.maijam. Savukārt no Veselības inspekcijas saņemta kasācijas sūdzība par minēto spriedumu daļā, ar kuru apmierināts pieteicēja pieteikums un Veselības inspekcijai uzlikts pienākums izdot administratīvo aktu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirts atlīdzinājums no Ārstniecības riska fonda 724,68 *euro*.

Administratīvā apgabaltiesa, daļēji pievienojoties pirmās instances tiesas spriedumā norādītajai motivācijai, atzina, ka nav pamata secinājumam, ka pieteicēja redzes pasliktināšanās būtu iestājusies ārstu /pers. B/ vai /pers. C/ darbības vai bezdarbības dēļ. Tiesa secināja, ka pieteicējam labās acs tīklenes plīsums visticamāk ir noticis ne agrāk kā 2016.gada 13.septembrī, kad ārste /pers. B/ to arī diagnosticēja un pieteica pieteicēju lāzerfotokoagulācijai nākamajā dienā, kā arī izskaidroja nepieciešamos piesardzības pasākumus. Tiesa atzina, ka nav pamata secināt, ka tīklene būtu bijusi atslāņojusies jau tad, kad pieteicēju 2016.gada 13.septembrī izmeklēja ārste /pers. B/.

Izvērtējot pieteicēja iebildumus, ka ārsts /pers. C/ viņam pielietojis plašu lāzerterapiju, tiesa norādīja, ka pieteicējam tika konstatēts plašs tīklenes plīsums, tādēļ lāzerfotokoagulācija bija jāveic plašā zonā. Šai procedūrai ir divējāds efekts – no vienas puses, tiek nodrošināts, ka tīklene plīsuma vietā saaug, veidojot sarētojumus un neplīstot tālāk, taču, no otras puses, sarētojumu dēļ tīklene zaudē savu elastību un saraujas, tādēļ vājākajās vietās atkal var rasties tīklenes plīsumi. Tāpat spriedumā atzīts, ka nav pamata secinājumam, ka pieteicēja redzes pasliktināšanās būtu saistīta ar nepietiekamu silikona eļļas ievadīšanu ārsta /pers. C/ veiktās operācijas laikā. Tiesa ņēma vērā, ka pēc operācijas pieteicējam bija normāls acu spiediens un silikona eļļas daudzums bija pietiekams, lai nodrošinātu pietiekamu tamponādi un tīklenes piegulēšanu. Tāpat tiesa ņēma vērā ekspertu skaidrojumu, ka pārāk liela silikona daudzuma dēļ pieteicējs var neatgriezeniski zaudēt redzi.

Vienlaikus tiesa secināja, ka 2016.gada 15.septembra un 1.novembra operācijās pieteicējam netika nodrošināta pietiekama anestēzija, tādēļ pieteicējs operāciju laikā izjuta fiziskas sāpes, kas pieteicējam radīja būtiskas ciešanas. Šo kaitējumu – pieteicēja fiziskās sāpes – bija iespējams novērst, pielietojot pietiekamu anestēziju. Ņemot vērā minēto, tiesa konstatēja pamatu atlīdzības piešķiršanai no Ārstniecības riska fonda.

[2] Veselības inspekcijas kasācijas sūdzībā izteikti iebildumi pret tiesas secinājumu, ka tieši nepietiekamās anestēzijas dēļ pieteicējam radās sāpes. Kasatore norādījusi, ka nav norādīti tieši pierādījumi, kas liecinātu par to, ka pieteicējam abu operāciju laikā nebūtu nodrošināta pietiekama anestēzija. Par anestēzijas pietiekamību liecinot eksperta atzinumā sniegtā informācija, kurai tiesa nav pievērsusi pietiekamu uzmanību un nekorekti novērtējusi lietā esošos pierādījumus.

Pirmās instances tiesas spriedumā, kam šajā daļā ir pievienojusies arī apgabaltiesa, ir vērtēts 2022.gada 18.marta eksperta atzinums un secināts, ka ar lielu ticamības pārsvaru ārsta /pers. C/ veiktajās operācijās 2016.gada 15.septembrī un 1.novembrī bija piemērota nepietiekama anestēzija.

Iepazīstoties ar eksperta atzinuma saturu, nav pamata secināt, ka tiesa šo pierādījumu būtu novērtējusi neatbilstoši Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmajā daļā noteiktajam. Eksperta atzinuma slēdziena 2.punktā, ņemot vērā ierakstus, kas medicīniskajā dokumentācijā bija izdarīti, kā arī to, ka par atsevišķiem apstākļiem medicīniskajā dokumentācijā trūkst nepieciešamās informācijas, ir norādīts, ka viens no iemesliem, kāpēc operācijas laikā pacients varēja just sāpes, varēja būt neadekvāta pacienta sagatavošana operācijai. Tāpat atzinumā norādīts, ka iemesls sāpēm varēja būt nepietiekoša lokālā anestēzija un tas, ka, iespējams, netika izmantots nepieciešamais medikamentu veids, daudzums vai arī pielietotā anestēzijas metode nenodrošināja vajadzīgo anestēziju sakarā ar neprecīzu ievades vietu. Ņemot vērā minēto, senatoru kolēģijai nav pamata atzīt, ka tiesa izdarījusi acīmredzami kļūdainus secinājumus par pierādījumu saturu un kaitējuma esību, savukārt pierādījumu pārvērtēšana nav Senāta kompetencē. Līdz ar to šis kasācijas sūdzības arguments nevar būt pamats kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

[3] Ņemot vērā tiesas secinājumus par nepietiekamo anestēziju operāciju laikā, pamats kasācijas tiesvedības ierosināšanai nevar būt arī kasācijas sūdzībā norādītie apsvērumi par to, ka: 1) pieteicējam nodarīto sāpju iemesls varētu būt pieteicēja organisma individuāla atbildes reakcija uz invazīvo iejaukšanos; 2) pieteicējs ir piekritis operatīvai terapijai, apzinoties riskus, un sāpes ir iespējamā operatīvās terapijas komplikācija.

Situācijā, kad nav nodrošināta pietiekama anestēzija, proti, nav veikti nepieciešamie pasākumi sāpju novēršanai operācijas laikā, nav pamata pievērsties jautājumiem, kas saistīti ar konkrētā pacienta sāpju sliekšņa līmeni. Turklāt kasācijas sūdzībā nav norādīti apsvērumi, kas norādītu uz to, ka konkrēto operāciju specifika bija tāda, ka nebija iespējams izvairīties no sāpju nodarīšanas pacientam.

[4] Kasācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa nav konstatējusi tādus apstākļus, kas pamatotu, ka pieteicējam operāciju laikā fizisko sāpju slieksnis būtu sasniedzis tādu intensitātes pakāpi, kas liecinātu, ka pieteicējam radītas tādas ciešanas, kas būtu pamats atzīt kaitējuma esību atbilstoši Ministru kabineta 2013.gada 5.novembra noteikumu Nr. 1268 „Ārstniecības riska fonda darbības noteikumi" (turpmāk – Riska fonda noteikumi) 2.pielikumā ietvertajiem kaitējuma veidiem.

Apgabaltiesa, atsaucoties uz Senāta judikatūras atziņām, norādījusi: lai tiesa atzītu pacienta tiesības uz atlīdzību situācijā, kad pacientam nodarītās fiziskās sāpes nav aptvertas ne ar vienu no Riska fonda noteikumu 2.pielikumā norādītajiem konkrētajiem kaitējuma veidiem, būtu jāizvērtē, vai fiziskās sāpes, ņemot vērā to intensitāti, ilgumu un tamlīdzīgus apstākļus, ir sasniegušas tādu smaguma pakāpi, lai būtu nosakāma atlīdzība (*Senāta 2022.gada 22.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-73/2022, ECLI:LV:AT:2022:0622.A420141018.12.S, 8.punkts*). Tiesas spriedumā secināts, ka konkrētajā

gadījumā fiziskās sāpes acs operācijas laikā pieteicējam ir radījušas būtiskas ciešanas tādā pakāpē, lai būtu pamats noteikt atlīdzību naudas izteiksmē.

Tas, cik būtiskas ciešanas pieteicējam ir bijušas saistībā ar sāpēm acs operācijas laikā, ir pierādījumu novērtēšanas jautājums, kas nav Senāta kompetencē. Līdz ar to minētais kasācijas sūdzības arguments nevar būt pamats kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

[5] Veselības inspekcijas kasācijas sūdzībā izteikts iebildums, ka tiesas spriedumā nav vērtēts tas, vai pieteicējam bija sāpes pēcoperācijas periodā. Šis kasācijas sūdzības arguments nevar būt pamats kasācijas tiesvedības ierosināšanai. Pieteicējam atlīdzība no Ārstniecības riska fonda ir piešķirta saistībā ar sāpēm, kas nepietiekamas anestēzijas dēļ pieteicējam radās operāciju laikā. Nav saprotams, kā sāpju esība vai neesība pēcoperācijas periodā varētu ietekmēt tiesas secinājumu par to, ka nav tikusi nodrošināta pietiekama anestēzija operācijas laikā un tādēļ pieteicējs ir cietis sāpes operācijas laikā.

[6] Pieteicēja kasācijas sūdzībā norādīts, ka lietas izskatīšanas gaitā ticis konstatēts, ka virkne lietu eksperta atzinumos neatbilst liecinieku sniegtajām liecībām un lietā esošajiem dokumentiem, tomēr tiesa atteikusies noteikt papildu ekspertīzi.

Senatoru kolēģija konstatē, ka apgabaltiesas spriedumā ir vērtēts jautājums par papildu ekspertīzes noteikšanu un atzīts, ka lietā esošie pierādījumi sniedz pietiekami skaidras atbildes uz strīdus jautājumiem, tāpēc atkārtotas ekspertīzes noteikšana lietā nav nepieciešama. Savukārt kasācijas sūdzībā nav sīkāk paskaidrots, kas tieši no eksperta atzinumā norādītā neatbilst liecinieku liecībām un lietā esošajiem dokumentiem un kas attiecīgi norādītu uz nepieciešamību noteikt papildu ekspertīzi. Līdz ar to minētais kasācijas sūdzības arguments nevar būt pamats kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

[7] Pieteicēja kasācijas sūdzībā norādīts iebildums, ka tiesa nav vērtējusi ārstes /pers. B/ nolaidību, bet pārmetusi pieteicējam to, ka viņš vienreiz nokavējis un vienreiz atcēlis vizīti pie /pers. B/. Pieteicējs uzskata, tiesa nav ņēmusi vērā ekspertes norādīto pirmās instances tiesas sēdē, ka, ņemot vērā to, ka acs stiklveida ķermeņa atslāņošanās konstatēta 2016.gada 1.augustā, /pers. B/ vajadzēja pieteicēju izmeklēt vismaz reizi nedēļā. Arī atbilstoši medicīniskajā literatūrā norādītajam tīklenes plīsums ir paredzamas sekas, tādēļ ārstei vajadzēja regulāri novērot pieteicēja acs stāvokli. Turklāt 2016.gada 30.augustā, kad pieteicējs uz vizīti pie ārsta ieradās ar stundas kavēšanos, /pers. B/ vajadzēja apskatīt acs ābola dibenu, nevis pārbaudīt redzes asumu un acs spiedienu.

Šie kasācijas sūdzības apsvērumi nevar būt pamats kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

Spriedumā atzīts, ka tīklenes plīsums, visticamāk, ir noticis 2016.gada 13.septembrī, jo par laiku no 2016.gada 30.augusta līdz 13.septembrim pieteicējs nebija norādījis uz tādiem simptomiem, kas var liecināt par tīklenes plīsumu. Tiesa citstarp ņēma vērā arī to, ka šajā laikā pieteicējs divas reizes neieradās pie /pers. B/ iepriekš noteiktajā laikā, šādai rīcībai nebūtu loģiska izskaidrojuma, ja pieteicējs būtu izjutis veselības pasliktināšanos. Savukārt 13.septembrī /pers. B/ konstatējusi, ka tīklene pieguļ, kā arī izskaidrojusi piesardzības pasākumus, lai tīklene neatslāņotos. Tāpat spriedumā norādīts, ka no eksperta skaidrojuma pirmās instances tiesas sēdē nav secināms, ka gadījumā, ja pieteicējam būtu veikti padziļināti izmeklējumi vismaz reizi nedēļā, redzes pasliktināšanos būtu bijis iespējams novērst. Līdz ar to senatoru kolēģijai ir pamats konstatēt, ka kasācijas sūdzībā minētie argumenti ir izvērtēti, savukārt pierādījumu pārvērtēšana nav Senāta kompetencē. Kasācijas sūdzībā nav norādīts uz pierādījumiem, ko tiesa nebūtu izvērtējusi un kas varētu būt pamats secinājumam, ka kaitējums pieteicēja veselībai ir saistāms ar ārstes /pers. B/ darbību vai bezdarbību.

[8] Kasācijas sūdzībā norādīti apsvērumi, ka kaitējums pieteicēja veselībai nodarīts ārsta /pers. C/ operāciju laikā, pārmērīgi piemērojot lāzerterapiju, kā arī silikona eļļu aizpildot tikai 70 procentu apmērā.

Senatoru kolēģija konstatē, ka šie apstākļi apgabaltiesas spriedumā ir izvērtēti, secinot, ka nav pamata atzīt, ka ar /pers. C/ veikto ārstniecību pieteicēja veselībai nodarīts kaitējums. Secinājumu izdarīšanai tiesa ir ņēmusi vērā arī pieteicēja iesniegtos dokumentus no Šveices ārstiem. Kā jau minēts iepriekš, pierādījumu pārvērtēšana nav Senāta kompetencē. Savukārt uz tiesas neizvērtētiem pierādījumiem, kas varētu novest pie cita lietas izskatīšanas rezultāta, kasācijas sūdzībā nav norādīts.

[9] Kasators iebildis, ka bez attiecīga pamatojuma spriedumā norādīts uz to, ka pieteicēja dzīvesveids ir pārāk aktīvs, kā arī tīklenes atslāņošanās varēja progresēt, pieteicējam lidojot uz Šveici, gaisa spiediena izmaiņu dēļ.

Senatoru kolēģija konstatē, ka sprieduma 18.punktā, kā arī 5.9.punktā, kur ir atreferēta pirmās instances tiesas sprieduma motivācija, ir norādīts uz pieteicēja aktīvo dzīvesveidu. Tomēr no attiecīgo punktu satura nepārprotami ir secināms, ka norāde uz pieteicēja aktīvo dzīvesveidu ir nevis tiesas secinājums par šo apstākli, bet gan medicīnisko dokumentu satura izklāsts.

Sprieduma 5.13.punktā ir atreferēti pirmās instances tiesas argumenti, tur citstarp ir norāde uz to, ka tīklenes atslāņošanās varēja progresēt, pieteicējam lidojot uz Šveici, gaisa spiediena izmaiņu dēļ. Apgabaltiesa par šo aspektu sprieduma motīvu daļā nav izteikusies, tomēr, ņemot vērā sprieduma 12.punktā norādīto pievienošanos pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, uzskatāms, ka apgabaltiesa ir pievienojusies arī šim Administratīvās rajona tiesas norādītajam secinājumam.

Jāpiekrīt pieteicējam, ka minētais secinājums izdarīts bez jebkādas argumentācijas, senatoru kolēģija atzīst, ka tas neatbilst pamatojuma principam. Tomēr jāņem vērā, ka pieļāvums, ka tīklenes atslāņošanās varēja progresēt lidojuma laikā, ir izdarīts pēc tam, kad tiesa, izvērtējot 2016.gada 1.decembra un 2.decembra medicīniskos dokumentus, secināja, ka nav konstatējams, ka Latvijā tīklenes atslāņošanās būtu notikusi tādā apmērā, kā tas tika konstatēts Šveicē 2016.gada 4.decembrī. Ņemot vērā minēto, tiesas neargumentētajam pieņēmumam par tīklenes atslāņošanos lidojuma laikā nevar būt ietekme uz tiesas secinājumu par /pers. C/ nodrošinātās veselības aprūpes kvalitāti. Līdz ar to arī šis kasācijas sūdzības arguments nevar būt pamats kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

[10] Pieteicēja kasācijas sūdzībā norādīts, ka, novērtējot, vai pastāv cēloņsakarība starp ārstu darbību un pieteicēja redzes pasliktināšanos, tiesa nav piemērojusi pierādīšanas standartu „iespējamības pārsvars". Pieteicēja ieskatā, lietā esošie pierādījumi apliecina, ka pastāv iespējamības pārsvars, ka viņa redzes pasliktināšanās saistāma ar neizdevušos acs ķirurģiju un plašo lāzerterapiju. Par minēto liecinot eksperta atzinuma slēdziena 4.punktā norādītais, ka proliferatīvas vitreoretinopātijas riska faktori citstarp ir neizdevusies acs ķirurģija un plaša lāzerterapija.

Tomēr no apgabaltiesas sprieduma satura secināms, ka secinājumi par to, vai kaitējums pieteicēja veselībai ir radies neprofesionālas ārstniecības rezultātā, ir izdarīti, ņemot vērā pierādīšanas standartu „iespējamības pārsvars". Spriedumā norādīts, ka nepastāv iespējamības pārsvars, ka pieteicēja redzes pasliktināšanos cits ārsts būtu varējis novērst (sprieduma 18.punkts). Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka kasācijas sūdzībā nav norādīts uz tādām kļūdām pierādījumu vērtēšanā, kas varētu ietekmēt lietas izskatīšanas rezultātu, nav pamata atzīt, ka tiesa būtu pieļāvusi kļūdas pierādījumu standarta piemērošanā.

[11] Apkopojot šajā lēmumā minēto, senatoru kolēģija atzīst, ka kasācijas sūdzības argumenti nerada šaubas par apgabaltiesas sprieduma tiesiskumu. Izskatāmajai lietai arī nav nozīmes judikatūras veidošanā. Tas ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu un 338.[1]panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /pers. A/ un Veselības inspekcijas kasācijas sūdzībām par Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 20.decembra spriedumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore I. Freimane Senatore V. Kakste Senatore D. Makarova